спеціальної та загальної фізичної підготовленості, технічну майстерність і стабільність виконання змагальних програм.

**Література**

1.Арефьєв, В. Г., Шегімага, В. Ф., & Терещенко, І. А. (2016). *Теорія та методика викладання гімнастики: підручник* (4-те, перероб. та доп. вид.). Київ: ТОВ «Інтер Логістік Україна».

2.Айунц, В. І., & Мельничук, Д. Р. (2010). *Основи методики викладання гімнастики: навчальний посібник*. Житомир: Житомирський державний університет імені Івана Франка.

3.Герасименко, С. Ю., Кізло, В. І., & Кізло, Т. В. (2010). *Термінологія загальнорозвиваючих вправ: навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів*. Дрогобич: Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка.

4.Малинський, І. Й., Крупеня, С. В., Сергієнко, Ю. П., & Лаврентьєв, О. М. (2021). *Гімнастика: навчальний посібник* (Серія «На допомогу студенту УДФСУ»; т. 88). Ірпінь: Університет ДФС України.

5.Крупеня, С., & Холодова, О. (2025). *Гімнастика: підручник*. Київ: Університет «Україна».

6.Худолій, О. М. (2014). *Основи методики викладання гімнастики: навчальний посібник* (3-тє, випр. та доп. вид., Ч. 1). Харків: ОВС.

7.Шегімага, В. Ф., & Терещенко, І. А. (2010). *Гімнастична термінологія: навчальний посібник*. Київ: [Видавництво не зазначено].

**Reference**

1.Arefev, V. H., Shehimaha, V. F., & Tereshchenko, I. A. (2016). *Teoriia ta metodyka vykladannia himnastyky: pidruchnyk* [Theory and methods of teaching gymnastics: textbook] (4th ed., rev. and enl.). Kyiv: TOV “Inter Lohistik Ukraina”.

2.Aiunts, V. I., & Melnychuk, D. R. (2010). *Osnovy metodyky vykladannia himnastyky: navchalnyi posibnyk* [Fundamentals of methodology of teaching gymnastics: study guide]. Zhytomyr: Zhytomyr State University named after Ivan Franko.

3.Herasymenko, S. Yu., Kizlo, V. I., & Kizlo, T. V. (2010). *Terminolohiia zahalnorozvyvayuchykh vprav: navchalno-metodychnyi posibnyk dlia studentiv vyshchykh navchalnykh zakladiv* [Terminology of general developmental exercises: Educational-methodical manual for students of higher educational institutions]. Drohobych: Drohobych State Pedagogical University named after Ivan Franko.

4.Malynskyi, I. Y., Krupenia, S. V., Serhiienko, Yu. P., & Lavrentiev, O. M. (2021). *Himnastyka: navchalnyi posibnyk* [Gymnastics: Study guide] (Series “Na dopomohu studentu UDFSU”; vol. 88). Irpin: University of the State Fiscal Service of Ukraine.

5.Krupenia, S., & Kholodova, O. (2025). *Himnastyka: pidruchnyk* [Gymnastics: Textbook]. Kyiv: University “Ukraina”.

6.Khudolii, O. M. (2014). *Osnovy metodyky vykladannia himnastyky: navchalnyi posibnyk* [Fundamentals of methodology of teaching gymnastics: Study guide] (3rd ed., rev. and enl., Part 1). Kharkiv: OVS.

7.Shehimaha, V. F., & Tereshchenko, I. A. (2010). *Himnastychna terminolohiia: navchalnyi posibnyk* [Gymnastic terminology: study guide]. Kyiv: [Publisher not specified].

**DOI: https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2026.01(200).44**
**УДК : 796:725.85(438)**

***Чернігівська С.А.***
***кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент***
***Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»***
***https://orcid.org/0000-0001-7342-438X***

## ПОЛЬСЬКИЙ ПРОЄКТ «MOJE BOISKO – ORLIK 2012» ЯК ЗРАЗОК ДЛЯ ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ СПОРТИВНОГО ЖИТТЯ ГРОМАД

*Висвітлено результати дослідження, присвяченого унікальній програмі будівництва в Республіці Польща широкої мережі комплексів сучасних відкритих спортивних споруд, яка має назву «Moje Boisko - Orlik 2012». Актуальність дослідження і його важливість для України пов’язані з темою заходів з повоєнного відновлення сфери фізичної культури і спорту в територіальних громадах, перед за все постраждалих від російської навали.*

*У дослідженні використані методи вивчення та аналізу літературних джерел та інформації з мережі Інтернет, а також системний підхід.*

*Отримані відомості свідчать про значний потенціал проєкту «Moje Boisko - Orlik 2012» для поширення закладених в ньому ідей об’єднання зусиль органів державної і місцевої влади в частині фінансування спортивних споруд. Обґрунтування місць розташування об’єктів, структура елементів Орликів, спрямованість їхньої діяльності головно на вирішення завдань максимального залучення населення до фізичної активності і рекреації та інші аспекти є позитивним прикладом для України.*

***Ключові слова**: гміни, програма «Moje Boisko - Orlik 2012», фінансування, комплекс спортивних споруд, сприяння фізичній активності.*

***Chernihivska S. A. The Polish project "Moje Boisko - Orlik 2012" as a model for the post-war restoration of sports life in communities****. The results of a study dedicated to the unique program of construction in the Republic of Poland of a network of complexes of modern open sports facilities, called "Moje Boisko - Orlik 2012", are highlighted. The relevance of the study and its importance for Ukraine are associated with the post-war restoration of the sphere of sports in communities, primarily in those affected by the Russian invasion.*

*The study used methods of studying and analyzing literary sources and information from the Internet, as well as a systematic approach.*

*The information obtained indicates the significant potential of the project "Moje Boisko - Orlik 2012" for the dissemination of the ideas of combining the efforts of state and local authorities in financing the construction of sports facilities. The football field must have dimensions of 30 x 61 m (the playing field has dimensions of 26 x 56 m – 6 m longer than the field dimensions adopted by the Polish Football Association for football "Orlik"). The requirements for the artificial surface include a dynamic base and artificial grass with a minimum height of 5 cm. The field fence must be made of a coated mesh and have a height of 4 m, with ball-catching nets of a height of at least 5 m. Additional equipment includes goals (2 x 5 m). The multi-purpose court measuring 19.1 x 32.1 m must have a synthetic polyurethane surface on a dynamic base.*

***Keywords****: communes, Moje Boisko - Orlik 2012 program, financing, sports facility complex, promotion of physical activity.*

**Постановка проблеми**. «Moje Boisko - Orlik 2012» – це програма польського уряду, розпочата у 2007 р. Передбачала будівництво в кожній гміні (в Україні це об'єднані територіальні громади) загально доступних і безкоштовних багатоцільових спортивних майданчиків з роздягальнями та соціальними приміщеннями (місце для зберігання спортивного і побутового інвентарю, роздягальні для чоловіків та жінок або команд, санітарно-гігієнічний комплекс, а також кімната для керівника об'єкта та громадських тренерів). Орлики мали бути побудовані в безпечних та добре сполучених локаціях, обладнаних необхідною допоміжною інфраструктурою [1]. У період повоєнного відновлення громад в Україні важливим є вивчення цього єдиного в Європі подібного будівництва на місцевому рівні.

**Аналіз літературних джерел**. Використана інформація Міністра спорту та туризму про реалізацію програми «Moje Boisko – Orlik 2012» у 2008–2012 рр. [1; 2]. Вивчено особливості Угоди № 2025/SubA/DIS/MKSO про спів фінансування з коштів фонду розвитку фізичної культури інвестиційного проєкту за програмою модернізації спортивного комплексу «MOJE BOISKO – ORLIK 2012» [7] і Програму модернізації спортивного комплексу «Moje Boisko – ORLIK 2012» [6]. Існуючі виклики управління майданчиками Орлика з точки зору сільських та міських громад [3; 4; 5; 8]

**Мета статті**. Узагальнити доробок Республіки Польща у питанні масового будівництва спортивних об'єктів для потреб населення громад.

**Виклад основного матеріалу дослідження**. Ініціатива програми «Moje Boisko – ORLIK 2012» була пов'язана з футбольним Євро-2012 і проблемою низької залученості населення Польщі, яке займається спортом [1]. Її основною метою було усунення відставання країни в розвитку спортивної інфраструктури та використання цієї інфраструктури для просування активного способу життя, широкого і безкоштовного доступу до сучасних спортивних споруд, проведення різних спортивних заходів. Забезпечення їх кадрами (аніматорами) розширили можливості активного відпочинку серед поляків (з акцентом на дітей і молодь). Зазвичай Орлики розташовані поблизу шкіл, що розширює спектр занять з фізичного виховання, забезпечує активний відпочинок у ході занять різними видами спорту та надає сучасну інфраструктурну базу для тренувань юних спортсменів.

У 2008 р. в рамках програми «Moje Boisko – Orlik 2012» у Польщі розпочалося будівництво загальнодоступних спортивних майданчиків. Вартість будівництва кожного «Орлика» була встановлена на рівні 1 млн злотих, але фінансування мало здійснюватися з трьох джерел [1]:

• 33% з державного бюджету (не більше 333 000 злотих),

• 33% від уряду воєводства (не більше 333 000 злотих),

• 34% від інвестора (муніципалітету), який покривав решту витрат.

Зазначимо, що воєводства і муніципалітети отримують тривалу і стабільну фінансову допомогу від Європейського Союзу (табл. 1).

*Таблиця 1*

**Європейські кошти (в євро) для окремих воєводств Польщі на душу населення у фінансових перспективах ЄС (млн злотих)**

| | № | Воєводство | Фінансова перспектива ЄС на роки | | |
|---|---|---|---|---|---|
| | | | 2007-2013 | 2014-2020 | 2021-2027 |
| | 1 | Нижньосілезьке | 590 | 774 | 790 |
| | 2 | Куявсько-Поморське | 654 | 911 | 910 |
| | 3 | Люблінське | 770 | 1039 | 1193 |
| | 4 | Любуське | 613 | 889 | 928 |
| | 5 | Лодзьке | 591 | 901 | 1139 |

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| | Малопольське | 574 | 854 | 781 |
| | Мазовецьке | 528 | 177 | 380 |
| | Опольське | 580 | 2088 | 1019 |
| | Підкарпатське | 748 | 993 | 1086 |
| 0 | Підляське | 752 | 1018 | 1131 |
| 1 | Поморське | 570 | 810 | 743 |
| 2 | Сілезьке (Щленське) | 527 | 758 | 1152 |
| 3 | Свєнтокшиське | 818 | 1080 | 1226 |
| 4 | Вармінсько-Мазурське | 946 | 1197 | 1299 |
| 5 | Великопольське | 555 | 706 | 610 |
| 6 | Західнопоморське | 675 | 933 | 1022 |

«Moje Boisko – Orlik 2012» («Мій спортивний майданчик – Орлик 2012) – один з найбільших інфраструктурних та соціальних проєктів, реалізованих у Польщі з 1989 до 2015 рр. Завдяки співпраці Міністерства спорту та туризму з воєводськими та місцевими органами влади протягом п'яти випусків програми (між 2008 та 2012 роками) було побудовано, коли програма було в основному завершена, 2604 об'єктів, а до 2012 року їх відвідали 10 мільйонів поляків. Станом на 2015 р. спортивні майданчики Орлики функціонували у 1664 з 2479 польських муніципалітетів. Найбільша кількість таких об'єктів була побудована у Великопольському (299), Мазовецькому (259) та Куявсько-Поморському (213) воєводствах (табл. 2). Однак є муніципалітети (33%), які пасуть задніх. Основними причинами є брак власних коштів для інвестицій (48% причин), відсутність інтересу до програми (26%), надмірні витрати на утримання об'єктів (12%), наявність аналогічного об'єкта в межах муніципалітету (10%) або інші причини (5%), включаючи відсутність відповідного місця розташування, фінансову підтримку Маршалкової канцелярії, малу кількість населення або використання мешканцями об'єктів у сусідніх муніципалітетах [1].

*Таблиця 2*

**Реалізація програми «Moje Boisko – Orlik 2012» в 2008-2012 р.**

| Воєводства | Інвестиції завершені у 2008 р. | Інвестиції завершені у 2009 р. | Інвестиції завершені у 2010 р. | Інвестиції завершені у 2011р. | Інвестиції завершені у 2012 р. | Загальна сума інвестицій |
|---|---|---|---|---|---|---|
| Нижньосілезьке | 51 | 53 | 43 | 26 | 24 | 197 |
| Куявсько-Поморське | 46 | 53 | 46 | 36 | 32 | 213 |
| Люблінське | 34 | 35 | 29 | 31 | 20 | 149 |
| Любуське | 26 | 19 | 21 | 12 | 9 | 87 |
| Лодзьке | 47 | 47 | 28 | 31 | 26 | 179 |
| Малопольське | 44 | 44 | 36 | 42 | 28 | 194 |
| Мазовецьке | 29 | 89 | 41 | 61 | 39 | 259 |
| Опольське | 6 | 15 | 17 | 9 | 10 | 57 |
| Підкарпатське | 33 | 37 | 19 | 36 | 48 | 173 |
| Підляське | 20 | 26 | 18 | 7 | 6 | 77 |
| Поморське | 70 | 36 | 18 | 20 | 10 | 154 |
| Сілезьке (Щленське) | 35 | 51 | 28 | 35 | 26 | 175 |
| Свєнтокшиське | 11 | 15 | 13 | 10 | 4 | 53 |
| Вармінсько-Мазурське | 20 | 41 | 49 | 35 | 14 | 159 |
| Великопольське | 39 | 103 | 70 | 54 | 33 | 299 |

| | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| Західнопоморське | 55 | 54 | 43 | 23 | 4 | 179 |
| Всього | 566 | 718 | 519 | 468 | 333 | 2604 |
| Кошти державного бюджету (злоті) | 187.800.287 | 236.119.109 | 183.843542 | 204.834.941 | 157.235.769 | 969.833.648 |

Рекреаційний розвиток, на що спрямовані Орлики, можна аналізувати у широкому сенсі – як розвиток території (наприклад, країни, провінції, міста, району, заповідної зони, географічного регіону) – і у вузькому – як розвиток об'єкта (наприклад, спортзалу, парку, дитячого майданчика, басейну, тиру, поля для гольфу, велосипедної доріжки) шляхом оснащення його відповідною рекреаційною та допоміжною інфраструктурою. Рекреаційний розвиток у широкому сенсі – це метод організації простору шляхом його управління та оснащення рекреаційними спорудами, рекреаційним обладнанням та їх комплексами, а також діяльність установ, які організовують простір певної території та координують його використання для рекреаційних цілей. Рекреаційний розвиток у вузькому сенсі – це метод організації, обладнання та управління простором рекреаційного об'єкта, чому і сприяють Орлики [1].

Основною формою відпочинку, для якої призначені поля Орликів, є фізична рекреація. Її реалізація залежить від розвитку об'єктів, тобто оснащення їх відповідною інфраструктурою, як точно визначено у Звіті про реалізацію програми «Moje Boisko – Orlik 2012» (Міністерство спорту та туризму, 2008). Футбольне поле повинно мати розміри 30 x 61 м (ігрове поле має розміри 26 x 56 м – довше за розміри поля, прийняті Польською футбольною асоціацією для футболу «Орлик»). Вимоги до штучного покриття включають динамічну основу та штучну траву мінімальної висоти 5 см. Огорожа поля має бути виготовлена з сітки з покриттям та мати висоту 4 м, з сітками для лову м'яча висотою не менше 5 м. Додаткове обладнання включає ворота (2 x 5 м). Багатоцільовий майданчик розміром 19,1 x 32,1 м повинен мати синтетичне поліуретанове покриття на динамічній основі. Споруда має бути обладнана сталевими баскетбольними кільцями. Туалет та роздягальня, а можливо, й дитячий майданчик, повинні бути розташовані поруч, залежно від форми і розміру ділянки, інфраструктури та доступності споруди. Ці рекомендації є загальними, тому деталі щодо інфраструктури, такі як кількість та тип трибун, відрізняються залежно від споруди [5].

Важливою для використання Орликів є тема доступності об'єкта для мешканців населеного пункту.

1. Транспортна доступність – час та можливість користувачів дістатися до певної зони або об'єкта за допомогою різних видів транспорту. Важливими факторами, що впливають на транспортну доступність, є: відстань об'єкта від місця проживання або робочого місця потенційних користувачів та від станцій і зупинок громадського транспорту, кількість паркувальних місць та плата за їх використання, а також забезпечення безпечної парковки для велосипедів або скутерів.

2. Інформаційна доступність – можливість зв'язатися з керівником об'єкта і отримати інформацію про об'єкти, години роботи та умови – телефоном, поштою, онлайн-джерелами або через інформацію, розміщену на об'єкті (наприклад, на інформаційних стендах). Оптимальними умовами можна вважати розміщення цієї інформації як на самому об'єкті, так і на веб-сайті, з актуальними змінами, що оновлюються в соціальних мережах.

3. Часова доступність – можливість користуватися об'єктом у певні години, дні, місяці тощо. На це впливає, з одного боку, керівник об'єкта, а з іншого забудова об'єкта і погода, що може перешкоджати використанню.

4. Архітектурна доступність – можливість користуватися архітектурними спорудами та їх об'єктами різноманітними користувачами, особливо людьми з обмеженими можливостями [5].

Наприклад, у місті Ченстохові розташування спортивних майданчиків Орлик тісно пов'язане з навчальними закладами, а доступність та транспортна інфраструктура цих об'єктів залежать від доступності шкіл. Зазвичай це добре сполучені місця, розташовані на головних вулицях та між багатоквартирними будинками. Поїздка з більшості районів до будь-якого з об'єктів громадським транспортом або автомобілем займає не більше 30 хвилин. Автобуси та трамваї з різних частин міста прибувають приблизно кожні 10–15 хвилин на зупинки, розташовані не далі 500 метрів від шкільної території. Тому можна припустити, що транспортна доступність аналізованих спортивних майданчиків є хорошою, і насправді це найсприятливіший аспект загальної доступності цих об'єктів [5].

Серед сильних сторін спортивних майданчиків Орлик – естетика полів і, як наслідок, висока відвідуваність. Вони часто є одними з найсучасніших місцевих майданчиків. На спортивних майданчиках Орлика працюють аніматори, які стежать за тим, щоб вибір об'єктів не здійснювався в порядку черги, а планувався. Спортивні майданчики Орлика є місцем як для спортивних заходів, так і для культурних заходів; наприклад, на одному зі спортивних майданчиків було поставлено виставу з інтенсивним освітленням. Спортивні майданчики Орлика мають міцні безпечні споруди, включаючи лавки та роздягальні, і вони гармонійно вписуються в місцеве середовище, що призводить до меншої шкоди довкіллю [3].

**Висновки**. Програма «Moje Boisko – Orlik 2012» є однією з найбільших інфраструктурних та соціальних інвестицій, що здійснені в Польщі у великому масштабі. Орієнтація на аматорів та реалізація проєкту у дуже короткий термін було безпрецедентним починанням у світовому масштабі. Його не можна порівнювати з політикою жодної іншої країни, оскільки переважна більшість державних інвестицій у спорті зосереджена переважно на дорого вартісних спорудах (стадіонах, спортивних палацах). Проєкт нагадує програму будівництва малої спортивної інфраструктури у Фінляндії з 1930 р. або в Німеччині після 1945 р.), але в Польщі ці зусилля були більш концентрованими (за п'ять років побудовано 2604 споруди).

Забудова комплексів відповідає вимогам проєкту «Moje Boisko – Orlik 2012» та дозволяє використовувати різноманітні форми фізичної рекреації. Однак, зазвичай використовуються лише футбольні поля, тоді як потенціал інших об'єктів (баскетбольні майданчики, волейбольні майданчики та бігові доріжки) використовується не повністю. Це може бути пов'язано з тим, що спортивні майданчики Орлика відвідують переважно хлопці, які цікавляться футболом, яким не прищепили любов до інших видів спорту. Це може бути пов'язано з культурою цього виду спорту в Польщі, шкільною освітою, а також відсутністю аніматорів на спортивних майданчиках, які могли б направляти молодь, показуючи їм різноманітні можливості фізичної рекреації.

**Перспективи подальших досліджень** пов'язані з вивчення надбань і недоліків, які існують після початку масової експлуатації наявних Орликів.

**Література**

1. Informacja Ministra Sportu i Turystyki na temat realizacji programów „Moje Boisko – Orlik 2012" i „Biały Orlik" w latach 2008 – 2012. *Ministerstwo Sportu i Turystyki*. 16.05.2024. URL: https://www.gov.pl/web/sport/informacja-ministra-sportu-i-turystyki-na-temat-realizacji-programow-moje-boisko--orlik-2012-i-bialy-orlik-w-latach-2008--2012.

2. Ustawa z dnia 25 czerwca 2010 r. O sporcie : SEJM Polski від 25.06.2010. URL: https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=wdu20101270857 (дата звернення: 29.11.2025).

3. Aleksandra Daszkowska-Kamińska. Czym jest Orlik dla społeczności lokalnej? Raport z badania. 2014. 15 с. URL: https://pbp.womczest.edu.pl/new/wp-content/uploads/2013/09/webowa_biblioteka_wf_czym_jest_orlik.pdf.

4. Problem zarządzania orlikami z perspektywy animatorów z gmin wiejskich i miejskich / Biernat Elżbieta та ін. *PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ I ZARZĄDZANIE*. 2017. XVIII. С. 429–444. URL: https://www.researchgate.net/publication/323426677_Problem_zarzadzania_Orlikami_z_perspektywy_animatorow_z_gmin_wiejskich_i_miejskich (дата звернення: 27.11.2025).

5. Kapusta Armina, Wojtkiewicz Michał. Problemy użytkowania Orlików w miejskiej przestrzeni rekreacyjnej – przykład Częstochowy. *Konwersatorium Wiedzy o Mieście*. 2022. Т. 35 : 7. URL: https://doi.org/10.18778/2543-9421.07.10 (дата звернення: 25.11.2025).

6. Kryspin Jemiołek. Program modernizacji kompleksów sportowych Moje Boisko ORLIK 2012 Edycja 2025. *Ministerstwo Sportu i Turystyki*. 19.12.2024. URL: https://www.gov.pl/web/sport/program-modernizacji-kompleksow-sportowych-moje-boisko--orlik-2012--edycja-2025 (дата звернення: 25.11.2025).

7. Kryspin Jemiołek. Program budowy kompleksów sportowych Orlik Edycja 2025. Ministerstwo Sportu i Turystyki. 19.12.2024. URL: https://www.gov.pl/web/sport/program-budowy-kompleksow-sportowych-orlik--edycja-2025 (дата звернення: 28.11.2025).

8. Wojciech Pietrowski. Środki europejskie w budżetach gmin miejskich województwa świętokrzyskiego. Konwersatorium Wiedzy o Mieście. 2023. Т. 36, вип. 8. С. 99–109. URL: https://doi.org/10.18778/2543-9421.08.02.

**References**

1. Informacja Ministra Sportu i Turystyki na temat realizacji programów „Moje Boisko – Orlik 2012" i „Biały Orlik" w latach 2008 – 2012. (2024, May 16). [Ministerstwo Sportu i Turystyki]. https://www.gov.pl/web/sport/informacja-ministra-sportu-i-turystyki-na-temat-realizacji-programow-moje-boisko--orlik-2012-i-bialy-orlik-w-latach-2008--2012

2. Ustawa Z Dnia 25 Czerwca 2010 r. O Sporcie, SEJM Polski (June 25, 2010). Retrieved November 29, 2025, from https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=wdu20101270857

3. Aleksandra Daszkowska-Kamińska. (2014). Czym jest Orlik dla społeczności lokalnej? Raport z badania (15). https://pbp.womczest.edu.pl/new/wp-content/uploads/2013/09/webowa_biblioteka_wf_czym_jest_orlik.pdf

4. Biernat Elżbieta, Piątkowska Monika, Zembura Paweł, & Gołdys Aleksandra. (2017). Problem zarządzania orlikami z perspektywy animatorów z gmin wiejskich i miejskich. PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ I ZARZĄDZANIE, 429–444.

5. Kapusta Armina, & Wojtkiewicz Michał. (2022). Problemy użytkowania Orlików w miejskiej przestrzeni rekreacyjnej – przykład Częstochowy. Konwersatorium Wiedzy O Mieście, 35. https://doi.org/10.18778/2543-9421.07.10

6. Kryspin Jemiołek. (2024, December 19). Program modernizacji kompleksów sportowych Moje Boisko ORLIK 2012 Edycja 2025 [Ministerstwo Sportu i Turystyki]. https://www.gov.pl/web/sport/program-modernizacji-kompleksow-sportowych-moje-boisko--orlik-2012--edycja-2025

7. Kryspin Jemiołek. (2024, December 19). Program budowy kompleksów sportowych Orlik Edycja 2025 [Ministerstwo Sportu i Turystyki]. https://www.gov.pl/web/sport/program-budowy-kompleksow-sportowych-orlik--edycja-20258. Act on Sports. Of 25 June 2010 (Journal of Laws No. 127, item 857). URL : https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=wdu20101270857

8. Wojciech Pietrowski. (2023). Środki europejskie w budżetach gmin miejskich województwa świętokrzyskiego. Konwersatorium Wiedzy O Mieście, 36(8), 99–109. https://doi.org/10.18778/2543-9421.08.02